

— s žádoucím výsledkem. Schůze Právnické Jednoty byla by přece vhodným forem pro přednesení námětů a výtek a přítomnost p. prof. Mířičky dávala příležitost k věcné debatě s hlavním autorem návrhu. K bližšímu rozboru některých principů a partií osnovy se ještě vrátíme.

Zprávy.

Zpráva o činnosti právně-filosofických seminářů pořádaných na právnické fakultě Masarykovy university v Brně v letním semestru 1921. Seminář prof. dra Weyra. Zde projednávána právní filosofie ve smyslu formálním t. j. noetika právní vědy. Ředitel semináře jest zastupcem určitého vyhraněného směru právní noetiky, t. zv. theorie normativní. Kritice tohoto směru resp. spisu Weyrova »Základy filosofie právní« se strany členů semináře vyhrazeny debaty v prvních schůzích semináře. Po té rozděleny byly referáty: kol. Staněk referoval o tom, zda jest rozdíl mezi pojmy platnosti a účinnosti zákonů, zejména vzhledem ke znění § 4. zákona, jímž se upravuje vyhlásování zákonů a nařízení (z 13. III. 1919 č. 139 Sb. z. a n.). Jest otázka, zda zákon řádně vyhlášený jest před uplynutím vacatia legis platnou součástí právního řádu či zda se jí stává teprve uplynutím vacatia. Otázka tato má praktický význam pro způsob zrušení takového zákona. — Kol. Ksonskiewicz referoval o problému interpretace. Referát i debata řešila otázku, pokud může právní řád předepsati závazné pravidla interpretační. — Kol. Procházk a sporu prof. Weyra a prof. Kallaba o pojem práva na základě spisu Weyrova: »Základy filosofie právní« a Kallabova: »Úvod do studia právnických method«, dále na základě Kallabovy kritiky zmíněného Weyrova spisu ve »Sborníku pro vědy právní a státní« (roč. XX.) a Weyrovy odpovědi v »Časopise pro vědu právní a státní« (roč. III.). — Kol. Šafařík referoval o pojmech zákona materiálního a formálního jak jsou formulovány předními státoprávními theoretiky (Laband, Anschütz, Jellinek, Haenel, Kelsen) a připojil vlastní definici. Kol. Neubauer o právnické podstatě ústavních pravidel zákonodárných a o otázce, zda může právní řád autoritativně definovati platnou právní normu. Debatováno pak o důvodu platnosti zákonů a o hranici mezi sférou právní a sociologickou. Ve všech těchto debatách zdůrazňována nutnost čistoty ponávání normativního a oproštění normativní vědy právní od method sociologických a historických, jakož i od úvah de lege ferenda. —

Seminář z dějin právní filosofie prof. dra Kallaba. Seminář z iniciativy svého ředitele vyvolil si jednotné, časové téma: sledovati myšlenku socialismu se zvláštním ohledem k právní vědě v myšlenkovém vývoji lidstva. Nešlo tu tedy o její efektívni působení, o sociální zápasy, nýbrž o její theoretický vývoj, o všechny ony theoretické fáse, jimiž socialismus prošel, než dospěl k dnešní formulaci. V této historické methodě našeho postupu projevilo se přesvědčení ředitele semináře, že k úspěšnému řešení téměř každého problému můžeme přikročit teprve po historickém jeho studiu, neboť pouze tehdy, dovedeme-li problém a jeho řešení chápat z historického hlediska a ze zorného úhlu tehdejších vědeckých method, objeví se nám v pravém světle, mimo to nahlédnutí do dějin problému umožní nám uvarovat se chyb a bludných cest předchůdců. Seminář pilně přihlížel k filosofickým pozadí svého předmětu, ve snaze ukázat, jak různá historická pojetí socialismu úzce souvisí se současnými filosofickými proudy, jak socialismus stejně jako každý jiný problém všelidský tvoří neodtržitelnou součást celého myšlenkového vývoje lidstva. Bohužel krátký letní semestr nedovolil nám, abychom vyčerpajícím způsobem probrali obsáhlé thema a proto obmezili jsme se jen na epochy nejvýznamnější. Konečně, jak již z charakteru semináře vyplývá, všimli jsme si svého předmětu jen s hlediska právně-filosofického. Rozdělení refe-

rátů bylo následující: Neubaer: Řecký socialismus (Platon). — Svoboda: Kommunismus ve středověku (kláštery, sekty). — Paleček: Středověký kommunismus v Čechách (Táboriti a Čeští bratři). — Pošváb: Utopie (Tomáš Moore, Campanella). — Bachman: Francouzský socialismus (Saint-Simon, Fourier, Proudhon a j.). — Procházka: Historický materialismus (Marx, Engels). — Křenek: Masarykova kritika marxismu (»Sociální otázka«). — Dubský: Engelsovy a Marxovy názory na svět a Leninův »Stát a revoluce«. Po jednotlivých referátech, jež byly rozvrženy na dvě až čtyři hodiny, následovaly cíle debaty. V nich bylo poukázáno na spojitost Platonova idealismu nejen s řeckým, ale zvláště se středověkým socialismem, na filosofii racionalistů, na níž budoval francouzský socialismus a částečně i utopisti, na úzký vztah method přírodovědeckých s historickým materialismem Marxovým a na mnoho jiných k hlubšímu porozumění nezbytných momentů. A. P.

Reforma studia na právnických fakultách polských. Kdežto na českých universitách provedeno bylo více změn studia práva, z nich však ani jedna nebyla změnou úplnou, proveden zásadní a důkladný převrat studia na universitách polských. Protože Polska je pevninou u nás neznámou, o níž mluví se nanejvýše s »chytrým« úsměvem, budíž zde pro srovnání s našimi poměry uvedeno několik slov o této změně. Studium práva trvá čtyři léta. Každý rok dělí se na tři trimestry, po 10 týdnech. Povinné předměty prvního roku jsou: právo římské, theorie práva, historie práva polského a dějiny práva na Západě Evropy. Kromě toho povinná jest návštěva jednoho semináře v jednom trimestru. Povinnými předměty druhého roku jsou: právo církevní (i platné právo manželské), politická ekonomie, ústavní právo, mezinárodní právo a opět seminární svičení z jednoho předmětu. Ve třetím roku jest slyšeti: finanční vědu a finanční právo (skarbowość i prawo skarbowe), správní vědu a správní právo, statistiku, právo a proces trestní a filosofii práva. Čtvrtý rok obsahuje: právo občanské, proces civilní, právo obchodní a směnečné a mezinárodní právo soukromé. V obou těchto letech jsou také z jednoho předmětu povinná seminární cvičení. Po každém roce jest vykonati roční zkoušku z povinných předmětů. Vykonáním všech čtyřech ročních zkoušek stává se kandidát magistrum práva může vstoupiti do všech úradů. Hodnosti doktorské nabývá, kdo nabytí hodnosti magistra a vedle toho předložil rozpravu doktorskou a vykonal přísnou zkoušku z těchto disciplin: buď 1. historické disciplíny (práva polského, práva západoevropského, práva kanonického a práva římského), nebo 2. z disciplíny ekonomické (nár. hosp. finanční věda, statistika, správní právo), nebo 3. z politické (právo ústavní, mezinár. právo, právo správní, statistika), nebo 4. z trestní (právo i proces trestní, historie trestního práva polského nebo západoevropského, historie filosofie právní), nebo konečně 5. z občanskoprávní (právo civilní, právo římské, právo obchodní, proces civilní). Nad to při všech pěti disciplínách jest povinným předmětem právní filosofie. Není pochyby, že tato úprava zaslouží pozornosti. Jest zvláště důležito, jak byl povznesen význam seminárních cvičení. Uplatňuje se tu snaha, aby posluchač práv naučil se samostatně usuzovat a tvořit, ne pouze reprodukovat. S tím spojena je i úprava pomůcek, seminárních knihoven atd. (Připomenouti jest na př. že malá universita Jagielloňská proti universitě pražské bude míti 8 asistentů.) Neméně jest pozoruhodno, jak povznesena byla hodnost doktorská. Jest tu též vzpomenouti snad zapadlého již návrhu komise Všehrdu, který též zdůrazňoval význam hodnosti doktorské. Rr.

Sociální postavení českého hudebního skladatele bylo téma přednášky, kterou dne 4. listopadu t. r. známý skladatel K. B. Jirák, jednatel Ochranného sdružení čes. skladatelů, proslovil na schůzi Komitétu pro uměleckou výchovu. Přednášející zdůraznil, že poměry čes. skladatele jsou velmi ubohé, poněvadž dosud jrou nedostatečně upraveny platným autorským zákonem a je nutno čekat, že v dohledné době budou příznivěji vyřešeny chystanou osnovou. Z českých skladatelů

jediný Dvořák našel lepší zdroj svých příjmů ze skladeb, které doporučením Brahmovým vydala berlínská firma Simrock. Ostatní jen ztěžší došli zájmu ciziny hlavně v »Universal-Edition«, z níž však nyní vzhledem k neutěšeným poměrům rakouské valuty plynou čes. autorům honoráře směšně malé. Na domácí nakladatele spolehnouti není a nebylo. Nakladatelé naši buď platili honoráře směšně malé (tak na př. Foerster dostal za velmi známý sbor »Polní cestou« jednou provždy š e s t Kl), neb dokonce vůbec žádné, nežádá-li ještě na skladateli, aby na vydání připlatil. Někteří nakladatelé strhli na sebe vydávání děl určitého autora, takže lze mluvit o nakladatelském monopolu (jistý pražský si jej opatřil za 200 K jednou pro vždy!). Svépomocná akce se podařila pouze »Umělecké Besedě«, ale nestačí i když odečteme některé stranické ohledy. Za války se situace ještě zhoršila, nakladatelé se vymlouvali na nedostatek peněz, odběratelů i papíru, jehož ovšem na rozličné »šlágry« a kabaretní šansóny bylo dost a poměry se nezlepšily valnou měrou po válce, neboť ještě množství velmi cenných takořka klasických skladeb zůstává v rukopisu a dokonce známy jsou i případy, že skladatel, který rukopisy kdysi za groš získal, nyní je pouhým razítkem opatřené půjčuje za hojnou úplatu uchovávaje si pro sebe výlučné právo. Směr budoucí reformy shrnul přednášející ve tři zájmové skupiny 1. boj o nakladatelský honorář ve slušné výši, 2. o provozovací poplatek a 3. o tantiemy (zvl. při operách). Pokud nebude nový zákon vydán, snaží se Uměl. Beseda o lepší stylisaci smluv. Nakladatelovo právo má být obmezeno pouze na jediné vydání a to na 1000 exemplářů. Lhůtu 30-tiletou se nepodařilo snížiti pro vzájemnou konkurenci Rakouska a Německa. Pro tisk not nenašlo se ovšem podobné měřítko jako pro díla literární (měření na »m«, kolik jich lze vtěsnati do řádky a podle toho výpočet celého díla). Provozovací poplatky vybírala dříve pro celé Rakousko společnost, ale peníze šly do Vídně, aniž by se vrátily. Proto po převratu čeští hudebníci (skladatelé vážné i lehké hudby) se sdružili v t. zv. »Ochranné sdružení skladatelů a nakladatelů spol. s. r. o.« slučující jak české tak i německé. Dávka vyměřena byla 10 hal., se starými organisacemi uzavřeny byly smlouvy o paušál, ale některé instituce tomuto zařízení se houževnatě brání (zvláště Šakova Filharmonie, Komorní spolek, Hlahol a j.). Kromě toho nutno jest pomýšleti i na mezinárod. ochranu. Poměry se však musí ustáliti přesnou formulací chystaného zákona. Od skladatelů velmi často požaduje provozovatel rozepsání hlasů (na př. Komor. spolek vypíše cenu 800 Kč a rozepsání stojí 1200 Kč., neboť v konkursu jest podmínka předložení jeho obsažena). Skladby Ostrčilovy, Novákovy a Sukovy a j. leží v rukopisech. Na ochranu vážné české hudby konečně se ustavil letos »Klub čes. skladatelů vážné hudby«, který společně s »Ochr. sdružením« a vzájemnou spoluprací se Syndikátem čes. spisovatelů usiluje o brzké vydání původcovského zákona. Ča.

Internacionální organisace vědecké práce. Snahy o účelné a prospěšné zorganizování vědecké práce došly krásného vyjádření v bruselské »Union des associations internationales«. V jejím sídle »Světovém paláci« nejenom že nalezneme shrnutí všech lidských poznatků v jednotlivých vědeckých odděleních, ve formě přehledů a diagramů, stručných i obsírnějších citátů, nýbrž hlavní význam spočívá v jejím velkém bibliografickém ústavu a v dokumentární encyklopedii. Veliká universitní knihovna je dosud velmi neúplná, byť obsahuje již 62 oddílů rozdělené jednak podle jazyků, jednak podle látky. Oba ústavy, stejně jako bibliotéka jsou přístupny členům svazu a všem vědeckým pracovníkům bez rozdílu, hlavně tedy profesorům a studentům. Ústav bibliografický byl založen r. 1895 a má nyní 12 milionů lístků, roztrždých podle obsahu, autorů a místa vydání, obsahujících díla všech dob a všech zemí. Roztrždění je rozvrženo na 10 hlavních oddílů: část všeobecnou, filosofii, náboženství, vědy sociální, filologii, vědy přírodní, vědy užité, umění a těles. výchova, literatura, dějepis a zeměpis. Dokumentární encyklopedie je jakýmsi doplňkem knihovny i bibliograf. ústavu a má být pomocným ústavem těm, kdož obracejí svůj zřetel na určitou otázku a snaží se jim vyhověti do nejmenších podrobností.

Zvláštním pododdělením je část ikonografická s 125.000 dokumenty, rozdělená podle autorů. Nemohu ovšem říci, že vše je úplné, mnohou českou knihu, mnohého českého malíře jsem tam nenašla, ale je právě na nás, abychom Belgičanům pomohli v jejich těžkém díle, jemuž přináší taklik lásky a odvahy tím prostě, že se přihlásíme do tohoto ušlechtilého závodění národů, nejkrásnější to myšlenka internacionalismu. Druhou snahou o sblížení duševních pracovníků je mezinárodní univerzita: čtrnáctidenní kursy z nejrůznějších vědeckých oborů, vedených profesory nejrůznějších národů. Jaký ohromný význam ná pro každého účastníka toto setkání rozličných kmenů a ras, slití a setkání názorů a myšlenek, snad zdánlivě různorodých, ale vedených ve skutečnosti jedinou ideou, vzájemně se poznávat, soudit, kritizovat a milovat! Konečný plán bruselské »Union« je ovšem mnohem větší a obsáhlejší, bude vyžadovati ještě mnoho času a mnoho práce, ale viděti třeba jen základu tak velikého a krásného díla je už radostno. B. Lukášova.

Exkurse s Drem Petersem. Již ve svých přednáškách o horním právu poukazoval Dr. Peters na nezbytnost alespoň elementárních znalostí technických v tomto oboru. Poskytuje pak svým posluchačům vzácnou příležitost shlédnouti v chodu celý složitý důlní provoz, zakončil své loňské přednášky velmi zajímavou exkurzí na důl Max u Kladna. Prohlídka zahájena stručným výkladem o uložení uhelných slojí a způsobu dolování, při čemž poukázáno na důlní mapy. Pak »sfáráno« ve čtyřech oddílech; ochotnými průvodci objasněna tu zejména pro juristy zajímavá hornopolicijní zařízení. Každého laika překvapí spousta štol svážných a obrovské vyrubané prostory v podzemí. Konečně prohlédnuta povrchová zařízení — těžné stroje a prádla. Sledován tak postup při dobývání uhlí až k jeho transportu konsumentům. Přijetí exkurse bylo velmi přátelské. Se studenty sděleno, jakých krisi mělo hornictví v poslední době. Účastníci exkurse štědrě pohostili neobyčejnou laskavostí pp. Dra Peterse a vrchního inženýra Smékala, za což nutno vzdáti díky nejvřelejší. B.

LITERATURA.

Prof. Dr. Jaroslav Kallab: Úvod ve studium metod právnických. Kniha první: Základní pojmy. (Sbírka spisů právnických a národohospodářských. Svazek IV. Vydáno s podporou ministerstva školství a národní osvěty a České akademie věd a umění.) V Brně 1920. Nakladatelství Barwič a Novotný. Str. I.—VI. a 144. Cena 20 Kč. bez přírázky. Nehledíme-li k staršímu spisu Trakalovu: Hlavní směry novější právní a státní filosofie (1885) nebylo u nás celkem velkého zájmu o problémy právně-filosofické, jmenovitě metodologické. Teprve poslední dobou nastává potěšitelný obrat v tomto směru a množi se vážné pokusy o vystižení základů právního myšlení a o jeho odlišení od ostatních způsobů myšlení. Sem spadají přirozeně i snahy o uzákladění národohospodářského poznávání, pokud toto diferencují od poznávání právního. (V tomto směru srv. prof. Dra K. Engliše, Nástin národohospodářské noetiky v XVII. a XVIII. roč. Sborníku věd právních a státních.) Základům právního poznávání věnoval pozornost i prof. Dr. Frant. Weyr ve své knize: Právní filosofie. Nauka o právnickém poznávání, o níž jsme referovali v I. roč. tohoto časopisu.

Neutěšený stav právní vědy zavdal našemu vynikajícímu právnímu filosofu prof. Dru Jaroslavu Kallabovi příležitost k objasnění těch nejdůležitějších právně-filosofických otázek, od jichž rozřešení odvisí ozdravení celé právní vědy. Pozoruhodnou knihou: »Úvod ve studium metod právnických« snaží se prof. Dr. Kallab vyznačiti směr, v němž jest hledati základy právního myšlení. Práci svou rozdělil na dvě knihy, z nichž první jest věnována základním pojemům, kdežto druhá hlavními směry právní metodologie. Dnes přihlédneme ku